

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No6(2)

2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 594 sahifa,
5-iyun, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woogyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Bitiruvchi talabalarning qadriyatlar tizimining psixologik xususiyatlari	10
<i>Abdulazizova Muslima, Abdurasulova Sevinch, Ikromova Aziza, Iskanderova Sayyora</i>	
Oila va ta'lim tizimida raqamli xavfsizlik madaniyatini shakllantirish va uning psixologik omillari.....	14
<i>Nurmatov Nurhayot Nurziyot o'g'li, Yo'lchiyeva Zarinabonu Sanjarali qizi</i>	
Ta'lim tizimida sun'iy intellekt texnologiyalarining o'rni	18
<i>Abdullayeva Arofatxon Abdavaxobovna, Mirzahamdov Shahriyor Botir o'g'li</i>	
O'quvchilarni sport musobaqalariga tayyorlashda jismoniy tarbiya o'qituvchisining kasbiy kompetensiyasining tarkibiy tuzilmasi va rivojlanish mexanizmlari	22
<i>Abduraximov Ziyodullo Xojiakbar o'g'li, Tuxtapulatov Shahobiddin Nuriddinovich, Nasimov Ulug'bek Orif o'g'li</i>	
Ta'limni raqamli transformatsiyalash sharoitida o'quv jarayonini tashkil etishning integratsion shakllarini qo'llash metodikasi.....	28
<i>Allamova Shoxista Shavkat qizi</i>	
Surxon vohasida sog'liqni saqlash tizimi: muammolar va yechimlar (Sherobod tumani misolida, 1925–1945-yillar).....	33
<i>Allamurotov Asadbek Baxtiyor o'g'li</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarida kasbga yo'naltirish tizimini takomillashtirish	37
<i>Axmedova Muxabbat Axmedovna</i>	
Ko'p o'zgaruvchili funktsiyaning oraliq qiymatlari haqidagi teoremlar va ularning isbotlari	42
<i>Boqiyev X. X., Muxtorova Sevinch Asad qizi, Yuldoshova E'zoza Ravshan qizi</i>	
Bo'lajak mutaxassislarining huquqiy tafakkurini rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari	46
<i>D. M. Xolnazarova</i>	
Oilaviy tarbiya samaradorligini oshirishda innovatsion yondashuvlar: tajriba-sinov natijalari asosida	49
<i>Ibragimova Aziza Toshniyazovna</i>	
Bo'lajak tabiiy fanlar o'qituvchilarining metodik kompetentligini shakllantirishda interaktiv integratsiyaning roli	55
<i>Jo'rayeva Xushro'ya Yaxyoxon qizi</i>	
Corrective Feedback in Foreign Language Learning Acts as a Vital Tool for Improving Accuracy With Research Indicating.....	58
<i>Kamalova Dilnoza Kurbanbayevna</i>	
Doping va halollik masalasi: sportdagi dolzarb muammo.....	64
<i>Kobilov Sobir Donakulovich</i>	
Yunon-rum kurashi bilan shug'ullanuvchi sportchilarning teknik va taktik harakatlarini takomillashtirish usullari.....	69
<i>Muhtorov Abdusattor Abdupatto o'g'li</i>	
3-4 yoshli bolalarda nutqning grammatik tuzilishini shakllantirishning psixolingvistik asoslari	75
<i>Rasulova Xulkaroy Abduhalil qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda gender identifikatsiyasini rivojlantirishda ota-onalar bilan ishlashning mobil ilovaga asoslangan innovatsion modeli	80
<i>Razzoqova Mahliyo Qosimjonovna</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarida geografiya fanining zamonaviy metodik yondashuvlari va o'qitishning samaradorligi.....	84
<i>Sunnatillayeva Zarina Sulaymon qizi</i>	
Boshlang'ich ta'limda zamonaviy texnologiyalardan foydalanishning samaradorligini oshirish usullari	88
<i>Usmonov Salohiddin, Jo'rayeva Rayhona</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining konfliktologik kompetentligini rivojlantirish konsepsiyasi	94
<i>Latipova Ma'rifat Salohiddin qizi, Zariyeva Xolida Baxtiyor qizi</i>	
O'quvchilarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning interfaol metodlari.....	100
<i>Zokirov Mirzaraxim Abdualiyevich</i>	
O'quv jarayonida innovatsion baholash texnologiyalarining ilmiy-pedagogik mazmuni	103
<i>Sobirova Marjona Shavkat qizi</i>	
Taekvondochilarning musobaqa davrida hujumkorlik jihatlarini oshirish	110
<i>Abdufattoyev Abrorjon Abduraxmon o'g'li</i>	

Gender yondashuv asosida talabalarni kasbiy faoliyatga tayyorlashning pedagogik imkoniyatlari.....	114
<i>Shokirova Hilola Abduraxmon qizi</i>	
Ingliz tilida tinglab tushunish malakasini rivojlantirishda raqamli ta'limning samaradorligi	120
<i>Aytimbetova U. T.</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish ...	124
<i>Axmedova Nazokat Erkinovna</i>	
"Inklyuziv ta'lim. gospital pedagogika" fanida dasturiy-metodik ta'minotning mazmuniy-texnologik va monitoring-dagnostik komponentlari.....	128
<i>Azamxonov Baxodir Sayitkamolxonovich</i>	
Ingliz tilida og'zaki nutq ko'nikmalarini rivojlantirishda 5–6-sinf o'quvchilari uchun samarali usullar	132
<i>Rajabova Zarafshon Davronovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy nutq madaniyatini shakllantirishning innovatsion-metodik asoslari	135
<i>Tuxtayeva Mehriyo Shavkatovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda sifat so'z turkumini o'rganish mazmuni.....	140
<i>Usmonova Gulnoza Jaloliddin qizi</i>	
Образность современной медицинской терминологии	144
<i>Дулдулова Наргиза Ашимовна, Мирзаахмедова Нигора Ашимовна</i>	
Развитие исследовательской компетентности младших школьников посредством межпредметной проектной деятельности.....	148
<i>Мухтарова Лобар Абдиманнабовна, Нормаматова Розия Уктам кизи</i>	
Психолого-педагогические риски цифровой образовательной среды	153
<i>Рузметова Хилола Абдушариповна, Моминова Мадина Шукурулла кизи</i>	
"TALIA": система контент-генерации на основе ИИ для подготовки учителей	157
<i>Хасанов Зафар Шавкат угли</i>	
Artificial Intelligence in Foreign Language Education: Enhancing Critical Thinking and Academic Communication Skills	164
<i>Allamuratov Gofur Ashurovich</i>	
Talabalarning bolalardagi ijtimoiy moslashuvni shakllantirishga kasbiy tayyorgarligini takomillashtirish.....	169
<i>Inomova Mahliyo Yusuf qizi</i>	
Jamoaviy va yakkakurashchi professional sportchilar motivatsiyasining ijtimoiy-psixologik farqlari	172
<i>Qaimova Gulmira Uchqun qizi</i>	
Maktabgacha ta'limda steam yondashuvini loyiha asosida joriy etishning pedagogik strategiyalari.....	176
<i>Radjapova Zuxra Tirkashevna, Abdullayeva Sarviniso</i>	
Katta guruh tarbiyalanuvchilarida steam kompetensiyalarini shakllantirishning pedagogik va yoshga oid psixologik xususiyatlari.....	179
<i>Radjapova Zuxra Tirkashevna, Rakhimova Laylo Hamidjon qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarning axloqiy fazilatlarini shakllantirishning zamonaviy pedagogik yondashuvlari.....	183
<i>Yakubova Zilola Zikirovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining divergent fikrlashlarini rivojlantirish	187
<i>Adizova Nigora Baxtiyorovna, Akbarova Sarvinoz Sadriddinovna</i>	
Bo'lajak tarix o'qituvchilarida tarixiy tafakkur fenomenini rivojlantirish.....	191
<i>Djumaniyazov Farxod Ulugbekovich</i>	
Pedagogical Conditions for Developing Professional Motivation of Economics Students Through Gamification in English Language Classes.....	196
<i>Bobokeldieva Maftuna Abdusamad qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida bilish faoliyatlarini shakllantirish asoslari	203
<i>Urunov Abduxalil Madjidovich</i>	
STEAM yondashuvi vositasida fizika fanida o'quvchilarning maxsus kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi	208
<i>Jo'rayev H. O., Avezov I. Yo., Sharipov S. B.</i>	
STEAM ta'limi vositasida maktabgacha yoshdagi bolalarning innovatsion fikrlashini rivojlantirish	214
<i>Cho'ponova Sharifa Bozor qizi, Achilov Obid Muzrobovich</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining konstruksiyalash va modellashtirish kompetensiyalarini rivojlantirish.....	219
<i>Haydarov Mirjalol Shog'dorovich</i>	

RAQAMLI TA'LIM MUHITIDA BO'LAJAK BOSHLANG'ICH TA'LIM O'QITUVCHILARINING KASBIY SHAKLLANISH INDIVIDUAL TRAYEKTORIYASINI LOYIHALASH METODIKASI ..... M. B. Sheraliyeva	222
RAQAMLI DAVRDA KITOBXONLIK MADANIYATI VA ADABIYOTNING ROLI ..... Nabiyeva Sharifa Ismailovna, Ergasheva Mehriyona O'lmas qizi	228
JISMONIY TARBIIYA TA'LIMIDA SUN'IY INTELEKTDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI ..... O'razboeva Adiba Abdug'ani qizi	231
MILLIY KASHTACHILIK ASOSIDA 5-SINF O'QUVCHILARINING ESTETIK TARBIIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI ..... Olimova Dilnoza Murodullo qizi	236
ARALASH TA'LIM TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARINING METODIK TAYYORGARLIGINI 5E MODEL VOSITASIDA TAKOMILLASHTIRISH ..... Rajabova Nodirabegim Komilovna	240
OLIY TA'LIM TALABALARINING JISMONIY SIFATLARINI RIVOJLANTIRISHNING METODIK TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH ..... Raximov Bobirjon Abdurasulovich	245
RAQAMLI PEDAGOGIKANING ZAMONAVIY TA'LIM RIVOJLANISHIDAGI O'RNI ..... Tojiyeva Asila Abdimannon qizi, Pardayeva Ra'no Eshboyevna	250
AJDODLAR SIYAMOSINI IFODALASH VOSITASIDA TALABALARNI MILLIY IFTIXOR RUHIDA TARBIIYALASH JARAYONI PEDAGOGIK MUAMMO SIFATIDA ..... Xaitov Zufar Asroralievich	255
ГОТОВНОСТЬ К ОБУЧЕНИЮ В ШКОЛЕ У ДЕТЕЙ ПОДГОТОВИТЕЛЬНОЙ ГРУППЫ ..... Шералиев Сарварбек Сохибжон угли	260
OLIY TA'LIM MUASSASASI TALABALARINING MUSTAQIL ISHINI TASHKIL ETISHGA OID NAZARIY YONDASHUVLAR TAHLILI ..... Asadova Zarina Axmadovna	263
GRAMMATIK TARJIMA METODINING ASOSIY TAMOIILLARI VA XUSUSIYATLARI ..... Erkinova Madina Komil qizi	272
UMUMTA'LIM MAKTABLARINI BOSHQARISHDA SINIF RAHBARLARI FAOLIYATINING PEDAGOGIK MOHIYATI ..... Komilova Ziroatxon Murodjon qizi	275
MAKTABGA TAYYORLOV GURUHIDA BOLALARNI SAVODGA TAYYORLASHDA RIVOJLANISH MARKAZLARINING METODIK TA'MINOTINI TAKOMILLASHTIRISH TEXNOLOGIYALARI ..... Maxmutazimova Yulduz Raxmatovna, Avazova Gulshoda Shodi qizi	282
TURIZM SOHASI TALABALARINING INGLIZ TILIDAGI KASBIY DISKURSIDA UCHRAYDIGAN KOMMUNIKATIV TO'SIQLAR VA ULARNI BARTARAF ETISH MEKANIZMLARI ..... Usmonova Zilola Javlon qizi	289
CHET TILINI KASBIY FANLAR BILAN INTEGRATSIYALASHDA CLIL MODELINING PEDAGOGIK XUSUSIYATLARI ..... Yo'ldoshev Otabek Abdug'aniyevich, Amirkulov Asliddin Shuxratovich	294
BO'LAJAK TEXNOLOGIK TA'LIM O'QITUVCHILARINI INTEGRATIV YONDASHUV ASOSIDA KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH ..... Rajabova Dilfuza Abdumajitovna	299
СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ПРОЯВЛЕНИЯ ТРЕВОЖНОСТИ И СТРАХА У ЖЕРТВ ТОРГОВЛИ ЛЮДЬМИ В ПОДРОСТКОВОМ ВОЗРАСТЕ ..... Махмудова Д. А.	303
ADABIY ASARLARDA XRONOTOP MUAMMOSINING BADIY AHAMIYATI ..... Yaqubjonov Iqboljon Odiljonovich	306
MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI INTELEKTUAL RIVOJLANTIRISHDA SENSOR INTEGRATSIYA YONDASHUVINING AHAMIYATI .. To'rayeva Charosxon Shavkat qizi	311
BOSHLANG'ICH SINIF DARSLARIDA EKOLOGIK TARBIIYANI SHAKLLANTIRISHNING SAMARALI METODLARI ..... Rahmonova Mavluda Suvon qizi, Safarova Rushana Murodullo qizi	316
BADIY ASARLARNI O'QITISHDA EMPATIK YONDASHUVNING METODIK IMKONIYATLARI ..... Shoyimova Shoiri Sanakulovna	320
BOLALAR ME'YORIY ONTOGENEZIDA YOZUV VA GRAFOMOTOR KO'NIKMALARINI RIVOJLANISHI ..... Alimova Kamola Xayrulla qizi	323
YOSH VOLEYBOLCHILARDA O'YIN QARORINI QABUL QILISH (Decision-making) KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH METODIKASI ..... Azimova Gulnoza Karimjon qizi	328
BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARINING PEDAGOGIK TAYYORGARLIGINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK SHART-SHAROITLARI ..... Muxamadaliyeva Madinabonu Bohodirjon qizi	333

Raqamli egizak texnologiyasi asosida bo'lajak muhandislarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish metodikasi	336
<i>Sorimsokov Uchqun Soatboy o'g'li</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilariga integrativ mashqlar orqali ta'lim berishning ahamiyati.....	340
<i>Zokirov Javohir G'aybullo o'g'li</i>	
Voleybol sport turini o'rgatish va uning mohiyati	345
<i>Eshbayev Ximmat Ablakul o'g'li</i>	
Qizlarning jamiyatdagi ijtimoiy faolligini oshirishning psixologik mexanizmlari	348
<i>Sodiqova Gulbarno Odiljon qizi</i>	
Oliy ta'lim professor-o'qituvchilarining kasbiy rivojlanishi va qadriyatlar integratsiyalashuvining o'ziga xosligi	352
<i>A. Bozorov</i>	
Nutqiy etiket madaniyatning bosh bo'g'ini sifatida	357
<i>Abdurahmonova Kamola Erkin qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalarida ingliz tilida kasbiy yo'naltirilgan leksik kompetensiyani rivojlantirishga qo'yilgan zamonaviy talablar	362
<i>Axmatqulova Maxfuza Shuhrat qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti bolalarning rivojlanishida muhim omil sifatida	370
<i>M. Xo'jamberdiyeva, Abduvohidova Shaxnoza</i>	
Jismoniy mashqlar orqali stress va emotsional zo'riqishlarni kamaytirish imkoniyatlari.....	373
<i>Baxodirova Gulyora Nuriddin qizi</i>	
Kasbiy ta'limning raqamli transformatsiyasi va o'quvchilarni kasbga yo'naltirishning ilmiy-pedagogik asoslari	378
<i>Biysenov Temirbek</i>	
Boshlang'ich sinf ona tili ta'limida raqamli texnologiyalardan foydalanishning didaktik asoslari	382
<i>Bo'libekova Maftuna Shermuxammadovna</i>	
"Tarbiya" darslarini tashkil etish texnologiyalari	388
<i>Boltayeva Marjona Oybek qizi, Samadova Mahbuba Nutfullo qizi</i>	
Challenges in Translating Behavioral Verbs: A Lexicographic Perspective from English and Uzbek.....	392
<i>Elchayev Zokhidjon Akhmatovich</i>	
Zamonaviy ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarni qo'llashning istiqbolli yo'nalishlari	396
<i>Ernazarov Zohid Nazarovich</i>	
Tejamkor ta'lim muhitida kaizen texnologiyasi vositasida bo'lajak o'qituvchilarning boshqaruv madaniyatini rivojlantirish.....	400
<i>Eshonkulova Shaxnoza Bayturayevna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda innovatsion pedagogik texnologiyalar vositasida tabiiy fanlarga doir bilimlarni shakllantirish	403
<i>Nuriddinova Maysara Ikromovna, Eshonqulova Uralbuvish Fayzullayevna</i>	
Raqamli transformatsiya jarayonida bo'lajak o'qituvchilarda pedagogik mahoratni rivojlantirish	406
<i>G. X. Narzullayeva, F. M. Miraximova</i>	
Ekologik omillarning yosh sprinterlarning koordinatsion qobiliyatlarini rivojlantirishdagi va musobaqa faoliyatidagi o'rni (Orol bo'yi mintaqasi misolida).....	411
<i>Genjemuratova Guljaxon Berdimbetovna</i>	
Emotsional intellekt konsepsiyasining rivojlanish bosqichlari	416
<i>Giyasova Nozimaxon Qahramon qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarning tadqiqotchilik faoliyatini rivojlantirish	419
<i>Imamova Nilufar Zabiyyulla qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tarbiyachi-pedagoglarni tayyorlashda dual yondashuv	422
<i>Israilova Xusnida Adilovna</i>	
Legaltech va Lawtech: global istiqbollar, muammolar va imkoniyatlar	427
<i>Kalandarova Gavhar Sulaymanovna, Nematov Dilshodbek</i>	
Kasbiy faoliyatda muloqot madaniyati va nutq mahoratini rivojlantirishning metodologik jihatlari.....	432
<i>Kalandarova Gavhar Sulaymanovna, Raxmatullayeva Shaxnoza</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish ko'nikmalarini ingliz tilida shakllantirishda o'qitish metodlarining ahamiyati	435
<i>Kamalova Saida Maxamat Ibraximovna</i>	

Bo'lajak maktabgacha ta'lim pedagoglarini kasbiy faoliyatga tayyorlashda kreativ yondashuvning pedagogik imkoniyatlari	439
<i>Kambarova Dilfuza Salijanovna</i>	
Maktabdan tashqari ta'lim tizimida o'qituvchilarning motivatsiyasini oshirishda psixologik qo'llab-quvvatlashning o'rni	443
<i>Karimova Nigora</i>	
Bo'lajak pedagoglarning intellektual-artistik mahoratini rivojlantirishda mikromodulli mobil ta'lim (M-Learning) texnologiyasining loyihasi	447
<i>Karriboeva Lobarxon Fayzulla qizi</i>	
Raqamli ta'lim platformasi yordamida texnologiya darslarida o'quvchilarning kreativligini rivojlantirish.....	452
<i>Raxmatov A'zam Ashur o'g'li, Kenjayeva Marjona Komil qizi</i>	
CEFR standartlari asosida ielts imtihoniga tayyorlash metodikasi	457
<i>Mavlyanova Nilufar Suvankulovna, Ahadova Go'zal Ismatulloevna</i>	
Project-Based Learning in Professional Education	461
<i>Mukhtarova Nozima Kuchkarovna</i>	
Kreativ kompetensiya- zamonaviy o'qituvchi muhim kasbiy sifatining ustuvor omili	464
<i>Nazarova Madinabonu Narzi qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim muassasalaridagi bolalarning ijtimoiy moslashuvini ta'minlashda psixologik xizmatning o'rni.....	468
<i>Nosirova Muhabbat Pirmurod qizi, Jabborova Malohat Azimovna</i>	
Yuqori sinf o'quvchilarida o'ziga ishonchni oshirishda psixologik treninglarning ahamiyati.....	472
<i>Nozimboyeva Muqaddas Abdulvohid qizi</i>	
Brayl sistemasidagi boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlarni o'qitishda interfaol usublardan foydalanish.....	477
<i>Nuriddinova Maysara Ikramovna, Jo'raqulova Sharofat Baxtiyorovna</i>	
Abdulla avloniy ijodida gender madaniyati va ijtimoiy mas'uliyat g'oyalari ning pedagogik tahlili	480
<i>Nurimbetova Shaxnoza Gayrat qizi</i>	
Analitik kimyo fanidan mass-spektrometriya mavzusini muammoli ta'lim metodi asosida o'qitish samaradorligini oshirish.....	485
<i>Nurjanova Fazila Farxadovna, Qo'chqarova Nargiza Otabekovna</i>	
Talabalarda oilaviy budjetni boshqarish kompetensiyalarini rivojlantirishda loyiha ta'limining o'rni.....	489
<i>Nurmatova Maftuna Ilxamovna</i>	
Tyutorlarning innovatsion faoliyatini tashkil etishda sun'iy intellektga asoslangan texnologiyalardan foydalanishning ahamiyati.....	493
<i>O'rinova Nilufar Muhammadovna, Muxammadjonova Madinabonu Isroiljon qizi</i>	
Ona tili darslarida o'quvchilarda sintaktik tushunchalarni shakllantirish usullari.....	498
<i>O'rozboyeva Dilnoza Alimboy qizi</i>	
Xulq-atvor fe'llarining ma'nosini yoritishda misollarning funksional roli	501
<i>Ochilova Sanobar Narzullayevna</i>	
Pedagogik ta'lim jarayonida umummadaniy kompetentlikning mazmuni va tarkibiy komponentlari	504
<i>Olimova Dilrabo Nurali qizi</i>	
Boshlang'ich sinflarda tabiiy fan orqali ekologik madaniyatni shakllantirishning pedagogik-psixologik bosqichlari.....	508
<i>Orifjonova Iroda Orifjon qizi, Qutlimuratova Barchinoy Xolmurot qizi, Sirojeva Jasmina Rustamovna</i>	
Pedagogik fanlarni o'rganish jarayonida bo'lajak o'qituvchilarni badiiy meros asosida ma'naviy-estetik rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari	512
<i>Otaboboyeva Umida Ilxomovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning matematik rivojlanishida mental yondashuv metodikasining ahamiyati	517
<i>Parpiyeva Mohinur Baxtiyor qizi</i>	
Yosh avlodni milliy ruhda tarbiyalashda madaniy merosning ahamiyati.....	520
<i>Radjapova Zuxra Tirkashevna</i>	
Boshlang'ich ta'lim jarayonida interfaol metodlardan foydalanishning samarali usullari	523
<i>Rahmonova Mavluda Suvon qizi, Sanginova Sevinch Bunyod qizi</i>	
Pedagogik sinflarni tashkil etish tamoyillari va asoslari.....	527
<i>Sadulloeva Farog'at Hikmatillo qizi</i>	

Yillik mashg'ulot jarayonida o'rta masofa yuguruvchilarining tezlik-kuch ko'rsatkichlarini rivojlantirish metodikasi	530
Saotov Farhod Alisher o'g'li	
Bugungi kunda talabalarni mutaxassis sifatida shakllantirishda maqsadga muvofiqlik, natijadorlik, optimallik va ijodkorlik mezonlari (pedagogika ta'lim yo'nalishi misolida).....	535
Satimboyeva Xurshidaxon Anvarjon qizi	
O'quvchilarning nutq kompetensiyasini rivojlantirish metodlari	539
Sharipova Marjona Rashidovna	
Zamonaviy yoshlar orasida prokrastinatsiya muammosi.....	543
Tillayeva Nodira Iskandar qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning estetik madaniyatini shakllantirish	546
Umarova Gulshod Abduljabbarovna	
Yoshlarning ijtimoiy identifikatsiyasi shakllanishining psixologik omillari	552
Xolmirzayev Zafar Mirzamadinovich	
Karate sport turining madaniyati.....	556
Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Isayev Saidasliddinxon Islom o'g'li	
Ko'ngillilik faoliyatining ijtimoiy-pedagogik ahamiyati.....	560
Yo'ldosheva Iqbol Bekbo'lsin qizi	
Talaba-yoshlarni milliy kurash mashg'ulotlariga tayyorlash metodikasini takomillashtirish	563
Zaynobidinov Dilshodbek Qobilovich	
Raqamli ta'lim muhitida o'smirlarning o'zini anglash jarayoni va uning shaxsiy rivojlanishga ta'siri.....	567
Zufarova Yulduzxon Muxiddin qizi	
Интерпретация биологических терминов на русском языке	570
Абдуллаева Нигора Курбановна	
Жанровые особенности рассказа-антиутопии В. С. Маканина "Однодневная война".....	574
Дмитрий Валерьевич Пупонин	
Мифопоэтика и аксиологические функции архетипа матери-хранительницы в повестях В. Г. Распутина "Последний срок" и "Прощание с матёрой"	578
Коржова Шахло Одилжоновна	
Методологические аспекты изучения адаптаций Песчанковых (Gerbillidae) к аридным условиям: анализ классических и современных исследований	585
Нурова Хикоят Кенжаевна	
К вопросу о руководстве самостоятельной работой студентов при изучении иностранных языков	590
Рахимова Мухайё Акмаловна	

QIZLARNING JAMIYATDAGI IJTIMOIY FAOLLIGINI OSHIRISHNING PSIXOLOGIK MEXANIZMLARI

Sodiqova Gulbarno Odiljon qizi

Alisher Navoiy nomidagi O'zbek tili va adabiyoti universiteti v/b dotsenti

Annotatsiya: Ushbu maqolada qizlarning jamiyatdagi ijtimoiy faolligini oshirishning psixologik mexanizmlari tahlil qilinadi. Zamonaviy jamiyat taraqqiyoti sharoitida qizlarning ijtimoiy, siyosiy, iqtisodiy va madaniy hayotdagi faol ishtiroki ijtimoiy taraqqiyotning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Tadqiqotda ijtimoiy faollik tushunchasining psixologik mohiyati, qizlarning ijtimoiy faolligiga ta'sir etuvchi ichki va tashqi omillar hamda ushbu faollikni rivojlantirishning samarali psixologik mexanizmlari yoritilgan. Shuningdek, shaxsiy motivatsiya, o'z-o'zini anglash, ijtimoiy qo'llab-quvvatlash va liderlik ko'nikmalarining qizlar ijtimoiy faolligini shakllantirishdagi o'rni tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: ijtimoiy faollik, qizlar, motivatsiya, liderlik, o'z-o'zini anglash, ijtimoiylashuv, psixologik mexanizmlar, gender.

Abstract: This article examines the psychological mechanisms for enhancing girls' social activity in society. In the context of contemporary social development, the active participation of girls in social, political, economic, and cultural life is considered one of the key factors of social progress. The study explores the psychological essence of social activity, the internal and external factors influencing girls' social engagement, and the effective psychological mechanisms for its development. Furthermore, the role of personal motivation, self-awareness, social support, and leadership skills in shaping girls' social activity is analyzed.

Key words: social activity, girls, motivation, leadership, self-awareness, socialization, psychological mechanisms, gender.

Аннотация: В данной статье анализируются психологические механизмы повышения социальной активности девушек в обществе. В условиях развития современного общества активное участие девушек в социальной, политической, экономической и культурной жизни рассматривается как один из важнейших факторов общественного прогресса. В исследовании раскрываются психологическая сущность понятия социальной активности, внутренние и внешние факторы, влияющие на социальную активность девушек, а также эффективные психологические механизмы её развития. Кроме того, анализируется роль личной мотивации, самопознания, социальной поддержки и лидерских качеств в формировании социальной активности девушек.

Ключевые слова: социальная активность, девушки, мотивация, лидерство, самопознание, социализация, психологические механизмы, гендер.

KIRISH

Jamiyat taraqqiyoti inson kapitalining rivojlanishi bilan chambarchas bog'liq bo'lib, bunda xotin-qizlarning ijtimoiy hayotdagi faol ishtiroki muhim ahamiyat kasb etadi. So'nggi yillarda dunyo miqyosida ayollar va qizlarning huquq hamda imkoniyatlarini kengaytirish, ularning jamiyatdagi mavqeini mustahkamlash masalalariga alohida e'tibor qaratilmoqda. Biroq qizlarning ijtimoiy faolligi faqat tashkiliy yoki huquqiy sharoitlar bilan emas, balki psixologik omillar bilan ham belgilanadi.

Ijtimoiy faollik shaxsning jamiyat hayotida faol ishtirok etishi, tashabbus ko'rsatishi, ijtimoiy masalalarga befarq bo'lmasligi va muayyan ijtimoiy maqsadlarga erishishga intilishi bilan tavsiflanadi. Qizlarning ijtimoiy faolligi esa ularning ta'lim, jamoatchilik ishlari, volontyorlik faoliyati, tadbirkorlik, liderlik va fuqarolik tashabbuslarida qatnashish darajasida namoyon bo'ladi. Ushbu jarayonning samaradorligi ko'p jihatdan psixologik mexanizmlarning shakllanganlik darajasiga bog'liqdir.

Mazkur maqolaning maqsadi qizlarning jamiyatdagi ijtimoiy faolligini oshirishga xizmat qiluvchi psixologik mexanizmlarni ilmiy jihatdan tahlil qilish hamda ularning amaliy ahamiyatini yoritishdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Ijtimoiy faollik va shaxs rivojlanishi masalalari ko'plab psixologlar va pedagoglar tomonidan tadqiq etilgan. Shaxsning ijtimoiylashuvi nazariyasi asoschilari hisoblangan Lev Vigotskiy, Albert Bandura va Erik Erikson tadqiqotlarida shaxsning jamiyat bilan o'zaro munosabatlari rivojlanishning muhim omili sifatida talqin qilinadi.

Lev Vigotskiyning madaniy-tarixiy rivojlanish nazariyasiga ko'ra, shaxsning ijtimoiy faolligi ijtimoiy muhit va muloqot jarayonida shakllanadi. Olim insonning psixik rivojlanishi jamiyat bilan hamkorlik faoliyati natijasida yuzaga kelishini ta'kidlaydi. Ushbu yondashuv qizlarning ijtimoiy faolligini oshirishda oilaviy va ta'lim muhitining muhim rol o'ynashini ko'rsatadi.

Albert Banduraning ijtimoiy-kognitiv nazariyasida kuzatish orqali o'rganish va o'z-o'ziga ishonch tushunchalari markaziy o'rin egallaydi. Bandura fikricha, shaxs o'z imkoniyatlariga qanchalik ko'p ishonsa, ijtimoiy faoliyatlarda qatnashish ehtimoli shunchalik yuqori bo'ladi. Shu sababli qizlarda o'z kuchiga bo'lgan ishonchni rivojlantirish ularning ijtimoiy faolligini oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi.

Erik Eriksonning psixososial rivojlanish nazariyasida identifikatsiya va shaxsiy o'zlikni shakllantirish jarayonlari alohida ahamiyatga ega. Olimning ta'kidlashicha, o'smirlik va yoshlik davrida shakllangan ijobiy identifikatsiya shaxsning jamiyatdagi faol pozitsiyasini belgilaydi. Bu holat qizlarning ijtimoiy tashabbuskorlik va liderlik faoliyatlariga jalb etilishida muhim ahamiyat kasb etadi.

Zamonaviy tadqiqotlarda qizlarning ijtimoiy faolligi motivatsiya, liderlik, kommunikativ kompetensiyalar va gender stereotiplari bilan bog'liq holda o'rganilmoqda. Tadqiqotchilar ijtimoiy qo'llab-quvvatlash, ta'lim imkoniyatlari va psixologik mustaqillik darajasi qizlarning jamiyatdagi faolligini belgilovchi asosiy omillar ekanligini ta'kidlaydilar.

Mazkur tadqiqot sifat metodologiyasi asosida olib borildi. Tadqiqot jarayonida ilmiy adabiyotlarni nazariy tahlil qilish, qiyosiy tahlil va tizimli yondashuv metodlaridan foydalanildi. Mahalliy va xorijiy olimlarning qizlar ijtimoiy faolligi, gender psixologiyasi, motivatsiya va liderlikka oid ilmiy ishlari o'rganildi.

Tarixiy-tahliliy metod yordamida qizlarning jamiyatdagi mavqei va ijtimoiy faolligiga oid ilmiy qarashlarning evolyutsiyasi ko'rib chiqildi. Qiyosiy tahlil metodi orqali turli nazariy yondashuvlarning umumiy va farqli jihatlari aniqlandi. Tizimli yondashuv asosida qizlarning ijtimoiy faolligi shaxsiy, ijtimoiy va psixologik omillarning o'zaro bog'liq tizimi sifatida talqin qilindi.

TADDIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot natijalari qizlarning ijtimoiy faolligini oshirishda bir qator psixologik mexanizmlar muhim rol o'ynashini ko'rsatdi.

Birinchi mexanizm motivatsion mexanizm hisoblanadi. Ichki motivatsiya qizlarning ijtimoiy faoliyatlarga ongli ravishda jalb etilishiga xizmat qiladi. Maqsadga intilish, muvaffaqiyatga erishish ehtiyoji va o'z imkoniyatlarini namoyon qilish istagi ijtimoiy faollikning asosiy psixologik manbalaridan biri hisoblanadi.

Ikkinchi mexanizm o'z-o'zini anglash va o'zini baholash jarayonlari bilan bog'liq. O'z qobiliyatlarini anglagan va o'ziga nisbatan ijobiy munosabat shakllantirgan qizlar ijtimoiy hayotda faolroq ishtirok etadilar. Ijobiy "Men" konsepsiyasi tashabbuskorlik va mustaqil qaror qabul qilishni rivojlantiradi.

Uchinchi mexanizm ijtimoiy qo'llab-quvvatlash hisoblanadi. Oila, ta'lim muassasalari, tengdoshlar va mahalla tomonidan yaratilgan ijobiy psixologik muhit qizlarning faolligini rag'batlantiradi. Ijtimoiy qo'llab-quvvatlash shaxsda xavfsizlik hissini shakllantirib, yangi faoliyat turlarida ishtirok etishga undaydi.

To'rtinchi mexanizm kommunikativ kompetensiyalar bilan bog'liq. Samarali muloqot qilish, jamoada ishlash va nizolarni konstruktiv hal etish ko'nikmalari qizlarning ijtimoiy munosabatlarda muvaffaqiyat qozonishiga yordam beradi. Kommunikativ kompetensiyalari rivojlangan shaxslar ijtimoiy tashabbuslarda faolroq qatnashadilar.

Beshinchi mexanizm liderlik salohiyatining rivojlanishidir. Liderlik ko'nikmalari qizlarda tashabbuskorlik, mas'uliyat va jamoani boshqarish qobiliyatlarini shakllantiradi. Liderlik tajribasi ortgan sari ijtimoiy faollik darajasi ham oshib boradi.

Oltinchi mexanizm o'z-o'ziga ishonchning rivojlanishi bilan bog'liq. O'z kuchiga ishongan qizlar yangi imkoniyatlardan foydalanishga, jamoat ishlarida qatnashishga va ijtimoiy masalalar bo'yicha o'z fikrini erkin bildirishga moyil bo'ladi.

Tadqiqot natijalari qizlarning jamiyatdagi ijtimoiy faolligi ko'plab psixologik, ijtimoiy va madaniy omillarning o'zaro ta'siri natijasida shakllanishini ko'rsatdi. Ijtimoiy faollikning rivojlanishi faqatgina tashqi imkoniyatlar yoki institutsional qo'llab-quvvatlash bilan cheklanmaydi. Mazkur jarayonda shaxsning ichki motivatsiyasi, o'ziga

bo'lgan ishonchi, kommunikativ salohiyati va ijtimoiy tajribasi hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi. Shu jihatdan qizlarning ijtimoiy faolligini oshirish masalasi kompleks yondashuvni talab etadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, motivatsiya ijtimoiy faollikning asosiy psixologik harakatlantiruvchi kuchi hisoblanadi. O'z oldiga aniq maqsad qo'ya oladigan, o'z salohiyatini ro'yobga chiqarishga intiladigan va jamiyat hayotida o'z o'rniga ega bo'lishni istaydigan qizlar turli ijtimoiy loyihalar, ta'lim dasturlari va jamoatchilik faoliyatlarida faolroq ishtirok etadilar. Shu bilan birga, motivatsiyaning barqaror shakllanishi uchun oila, ta'lim muassasalari va jamiyat tomonidan yaratiladigan rag'batlantiruvchi muhit muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Banduraning o'z-o'ziga ishonch nazariyasi nuqtayi nazaridan qaralganda, qizlarning o'z imkoniyatlariga bo'lgan ishonchi ularning tashabbuskorligi va ijtimoiy faollik darajasiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. O'z qobiliyatlariga ishongan qizlar murakkab vazifalarni bajarishdan qo'rqmaydilar, jamoatchilik oldida fikr bildirishga va mas'uliyatli qarorlar qabul qilishga intiladilar. Aksincha, o'ziga ishonchning pastligi passivlik, tashabbusning sustligi va ijtimoiy jarayonlardan chetda qolishga sabab bo'lishi mumkin.

Tadqiqot davomida aniqlangan yana bir muhim jihat shundan iboratki, qizlarning ijtimoiy faolligini rivojlantirishda ijtimoiy qo'llab-quvvatlash tizimi katta ahamiyatga ega. Ota-onalar, pedagoglar, tengdoshlar va mahalla tomonidan bildiriladigan ijobiy munosabat qizlarda o'ziga ishonch, mas'uliyat va jamiyat oldidagi burch hissini rivojlantiradi. Ayniqsa, o'smirlik va yoshlik davrida ijtimoiy qo'llab-quvvatlashning yetarli darajada bo'lishi qizlarning shaxs sifatida shakllanishiga va ularning faol fuqarolik pozitsiyasini egallashiga yordam beradi.

Kommunikativ kompetensiyalar ham qizlarning ijtimoiy faolligini belgilovchi asosiy omillardan biri sifatida namoyon bo'ldi. Samarali muloqot qilish, fikrlarni erkin ifodalash, jamoa bilan ishlash va muammolarni konstruktiv hal qilish ko'nikmalariga ega bo'lgan qizlarning ijtimoiy hayotda faolroq bo'lishlari kuzatildi. Shu sababli ta'lim muassasalarida kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirishga qaratilgan treninglar va interaktiv mashg'ulotlarni tashkil etish muhim ahamiyatga ega.

Shuningdek, tadqiqot natijalari liderlik salohiyatini rivojlantirish qizlarning ijtimoiy faolligini oshirishning samarali vositalaridan biri ekanligini ko'rsatdi. Liderlik qobiliyatlari shakllangan qizlar nafaqat o'z manfaatlarini himoya qila oladilar, balki jamiyatdagi muhim tashabbuslarni ilgari surish va boshqalarni birlashtirish imkoniyatiga ham ega bo'ladilar. Bu esa ularning jamiyat rivojlanishidagi ishtirokini yanada kuchaytiradi.

Bugungi globallashuv va axborotlashuv sharoitida qizlarning ijtimoiy faolligi yangi mazmun kasb etmoqda. Raqamli texnologiyalar, ijtimoiy tarmoqlar va onlayn platformalar qizlar uchun o'z fikrlarini erkin ifodalash, yangi bilimlarni egallash hamda ijtimoiy tashabbuslarni ilgari surish imkoniyatlarini kengaytirmoqda. Shu sababli zamonaviy sharoitda qizlarning media savodxonligi va raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish ham ijtimoiy faollikni oshirishning muhim yo'nalishlaridan biri sifatida qaralishi lozim.

Umuman olganda, qizlarning jamiyatdagi ijtimoiy faolligini rivojlantirish uchun psixologik omillarni hisobga olgan holda tizimli va uzluksiz ishlarni amalga oshirish zarur. Bunday yondashuv nafaqat qizlarning shaxsiy rivojlanishiga, balki jamiyatning ijtimoiy, iqtisodiy va madaniy taraqqiyotiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari asosida qizlarning jamiyatdagi ijtimoiy faolligi shaxsning psixologik rivojlanish darajasi, motivatsion xususiyatlari, ijtimoiy tajribasi va atrof-muhit omillarining o'zaro uyg'unlashuvi natijasida shakllanishi aniqlandi. Ijtimoiy faollik qizlarning jamiyat hayotidagi ishtiroki, tashabbuskorligi, mas'uliyat hissi va fuqarolik pozitsiyasining muhim ko'rsatkichi sifatida namoyon bo'ladi.

Tadqiqot davomida motivatsiya, o'z-o'zini anglash, o'z-o'ziga ishonch, kommunikativ kompetensiyalar, liderlik salohiyati hamda ijtimoiy qo'llab-quvvatlash qizlarning ijtimoiy faolligini oshirishning asosiy psixologik mexanizmlari ekanligi aniqlandi. Ushbu mexanizmlarning rivojlanganlik darajasi qizlarning jamiyat hayotida faol qatnashishi, yangi tashabbuslarni ilgari surishi va ijtimoiy muammolar yechimiga o'z hissasini qo'shishida muhim ahamiyat kasb etadi.

Shuningdek, qizlarning ijtimoiy faolligini rivojlantirish jarayonida oila, ta'lim muassasalari, mahalla va jamoatchilik institutlarining hamkorligi alohida o'rin tutishi ma'lum bo'ldi. Mazkur ijtimoiy institutlar tomonidan yaratilgan ijobiy psixologik muhit qizlarning o'z salohiyatini namoyon etishi, ijtimoiy tashabbuslarda faol qatnashishi va liderlik qobiliyatlarini rivojlantirishiga xizmat qiladi.

Tadqiqot natijalari qizlarning ijtimoiy faolligini oshirishga qaratilgan psixologik-pedagogik dasturlarni ishlab chiqish va amaliyotga joriy etish zarurligini ko'rsatadi. Xususan, liderlik treninglari, kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirish dasturlari, motivatsion seminarlar va mentorlik loyihalarini tashkil etish orqali qizlarning ijtimoiy faolligini sezilarli darajada oshirish mumkin.

Bundan tashqari, zamonaviy axborot jamiyati sharoitida qizlarning raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish, media savodxonligini oshirish va ularni innovatsion faoliyatga jalb qilish muhim strategik vazifalardan biri hisoblanadi. Bu esa ularning nafaqat mahalliy, balki global miqyosdagi ijtimoiy jarayonlarda ham faol ishtirok etishiga imkon yaratadi.

Yakuniy xulosa sifatida ta'kidlash mumkinki, qizlarning jamiyatdagi ijtimoiy faolligini oshirish ularning shaxsiy rivojlanishi, kasbiy muvaffaqiyati va fuqarolik mas'uliyatini shakllantirishning muhim omili hisoblanadi. Mazkur yo'nalishda amalga oshiriladigan tizimli va ilmiy asoslangan chora-tadbirlar qizlarning ijtimoiy salohiyatini to'liq ro'yobga chiqarish, gender tenglikni mustahkamlash hamda jamiyat taraqqiyotini jadallashtirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Albert Bandura Bandura A. Social Foundations of Thought and Action: A Social Cognitive Theory. - Englewood Cliffs: Prentice Hall, 2012. - 617 p.
2. Erik H. Erikson Erikson E. H. Identity: Youth and Crisis. - New York: Norton, 2014. - 336 p.
3. Lev S. Vygotsky Vygotsky L. S. Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. - Cambridge: Harvard University Press, 2017. - 159 p.
4. Edward L. Deci Deci E. L., Ryan R. M. Intrinsic Motivation and Self-Determination in Human Behavior. - New York: Plenum Press, 2005. - 371 p.
5. Alice H. Eagly Eagly A. H., Carli L. L. Through the Labyrinth: The Truth About How Women Become Leaders. - Boston: Harvard Business School Press, 2017. - 272 p.
6. Anthony Giddens Giddens A. Sociology. - 8th ed. - Cambridge: Polity Press, 2019. - 1090 p.
7. Barry J. Zimmerman Zimmerman B. J. Self-Efficacy and Educational Development // Self-Efficacy Beliefs of Adolescents / ed. by F. Pajares, T. Urdan. - Greenwich: Information Age Publishing, 2016. - P. 1-27.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №6(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.